

SZAKVÉLEMÉNY

Hegyalja utca fái

A Hegyalja utcában lévő 'Prunus fruticosa Globosa' (gömbkoronájú csepleszmegegy) fasor fáinak lombátmérője elérte, illetve meg is haladta a fajtára jellemző maximális 4-5 métert. Ez a fajta az egyik legszebb, legszabályosabb, tömött gömbkoronát nevelő fa. A fák törzse 40/50 cm kerületű, de néhány kisebb példány is van, melyek pótlások. Sajnos a fák ágai belelógznak az útszelvénybe, illetve a járdák fölötti részen is zavarták a közlekedést. Ezért a fák szakszerű metszést, ápolást kaptak, az alsó ágakat eltávolították. Az utcakép most rendezett, az út jól járható, a hulladékszállító jármű is elfér. Ugyanakkor néhány probléma továbbra is fennáll.

1. A Park utca és a Rózsa utca közötti szakaszon, a nyugati oldalon lévő fák megközelítették a légvezetéseket. A Rózsa utca és a Napnyugat közötti szakasz keleti oldalán lévő fákkal is ugyanez a probléma. A nyugati oldal fájánál ilyen probléma nincs, csak egyes bekötéseknél zavaróak a légvezetések. A Temető utca és a Napnyugat köz közötti szakaszon hasonlóképp a keleti oldal fái közelítették meg a légvezetéseket.
2. A szép, egységes, kétoldali fasor fái kezdenek előregedni. Néhány elpusztult, ezek pótlásra kerültek. Ugyanakkor a fasor továbbra is nagyon szép képet mutat.
3. Néhány lakó úgy érzi túl árnyékos az utca.

Mindezek ellenére a 'Prunus fruticosa Globosa' (gömbkoronájú csepleszmegegy) fasor értékes, a település zöldvagyonának kiemelkedő része, ezért ahol kellő hely áll rendelkezésre, ott az egészséges példányok megőrzése fontos. Rendszeres ápolással még sokáig megőrizhetők.

A fáknak kiemelt szerepük van a klímaváltozás elleni küzdelemben. Először az oxigéntermelés és szén-dioxid megkötés miatt értékesek, de más okokból is kiemelt figyelmet érdemelnek. Levélfelületükön megkötik a szálló port a hozzájuk tapadó nehézfémekkel, korommal, olajszármazékokkal együtt. Ezt a szennyeződést az esővíz időnként lemossa, és a szűrő levélfelület újra üzemképes válik. A lehulló csapadékot a levelek apró cseppekben, porlasztva juttatják a talajra, és ezzel gátolják a talajeróziót. A fák gyökerei a földbe szivárgó vizet felszívják, és a leveleken keresztül elpárologtatják, ezzel hűtenek. Mindemellett vegetációs időszakban árnyékot adnak, így is hűtenek, míg télen áteresztik a napfényt, hiszen lehullik levelük. Hőség idején több fokkal is alacsonyabb lehet a hőmérséklet, mint egy fátlan területen. A lombjuknak köszönhetően elnyelik az autók zaját, csökkentik a zajártalmat. A zöldsávokban lévő fák elterelik a súlyos járművek által keltett rezgéseket a házaktól, mellyel védik az épületek szerkezetét, hiszen így megakadályozzák a vakolatomlást, falrepedést, de legalábbis mérséklék a károkat. Pusztán látványuk is jó hatással van az emberek hangulatára, különösen igaz ez virágzás, vagy az őszi levélszínesedés idején.

Mindezek miatt a fák emelik a szomszédos ingatlanok értékét is. Minden fa mintegy 3 %-kal növeli a mellette álló ingatlan értékét, és ez kihat a szomszédos ingatlanokra is. Valamint rövidebb idő alatt gazdára talál egy eladó ingatlan, ha fa áll előtte¹.

Ha fatelepítésénél igyekszünk megfelelő feltételeket biztosítani a fának, akkor az értékes, egészséges fákat és az önkormányzati zöldvagyon növekedését fogja eredményezni. Ennek a fordítottja is igaz, fakivágások miatt a települési vagyonban veszteség keletkezik.

Mivel a település zöldvagyonának megőrzése fontos, a fák teljes koronametszése kosaras járműről lehetséges csak, ami időigényes és költséges feladat. Talajszintről nem lehet ezeket a fákat metszeni. A légvezetékek miatt lokális visszametszés javasolható, gömb formára, úgy hogy a szimmetrikus koronaszerkezet megmaradjon.

Beavatkozás esetén figyelembe kell venni, hogy a fasor egyben értékes élőhely is, ezért bárminemű beavatkozás megfelelő körütekintéssel és inkább költési időn kívül javasolt. A bejárás idején (2025. augusztus 19.) a fák lombja közt **házi veréb** (*Passer domesticus* – Magyarországon védett) és **fekete rigó** (*Turdus merula* – *nem fenyegetett*) volt látható.

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

43. § (1) Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy bújóhelyeinek lerombolása, károsítása.

Elszáradás, betegség vagy balesetveszély miatt kivágandó egyedek pótlásáról gondoskodni kell. Ha pótlásra kerül sor, vagy egyes szakaszokon létrejöhet egy váltás (ehhez érdemes legalább 5-7 fa ültetésére felszabaduló szakaszokat kijelölni, mivel a meglévő, egyéges fasorban egyetlen példány pótlása más fajjal disszonáns hatást kelthet). A fasor leváltására az alábbi fajtákat javasoljuk, melyek légvezetékek alatt is elférnek:

Név	Korona szélessége (m)	Magasság (m)
Acer campestre 'Nanum' - gömb koronájú mezei juhar	2-3	5-6
Ginkgo biloba 'Barabits Sztráda' ('Globus') * – páfrányfenyő	3	3-5
Liquidambar styraciflua 'Gum Ball'** - amerikai ámbrafa	2-3	3-4

Acer campestre 'Nanum'

Liquidambar styraciflua 'Gum Ball'**

Ginkgo biloba 'Barabits Sztráda' ('Globus')*

*magas törzsön, kereskedelmi forgalomban ritkán elérhető

**savanyú talajt igényel

¹ Geoffrey Donovan és David Butry: *Trees of the City*

A fák telepítésekor, a karózás, megfelelő talajelőkészítés, öntözés is fontos. A sorfa minőségű fákat a begyökeresedésig kell (3-5 év) öntözni, illetve később időjárástól függően is szükség lehet vízre. Telepítéskor és közvetlenül utána mikorrhizával, tápsó utánpótlással és gyökernövekedésserkentő hormonnal kezelni javasolt a fákat. Ehhez az ültetőgödör aljáig leérő dréncsöveket kell elhelyezni a fák mellé, a földlabda alá és köré. Ez közvetlenül a gyökerekhez juttatja a vizet. Öntözőszákos megoldás is alkalmazható, ami egyben a fatörzs mechanikai védelmét is szolgálja. A telepítéshez minimum 1,5 méter széles fahely biztosítása javasolt.

Készült: Keszthely, 2025. szeptember 15.

Csuka Veronika
okl. tájépítésmérnök

Vincze Tamás
okl. kertésszmérnök

282/2024. (IX. 30.) Korm. rendelet a települési zöldinfrastruktúráról, a zöldfelületi tanúsítványról és a zöld védjegyről

10. A fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó általános szabályok

16. § (1) Fás szárú növény a telek azon részén és oly módon telepíthető, hogy az – figyelemmel az adott faj, fajta tulajdonságaira, növekedési jellemzőire, szakszerű kezelésére –

- a) az emberi életet nem veszélyeztetheti,
- b) a biztonságos közlekedést nem akadályozhatja és
- c) nem okozhat kárt a meglévő építményekben, létesítményekben, valamint nem akadályozhatja azok biztonságos működését, megközelítését.

(2) A használó köteles gondoskodni a telken lévő fás szárú növények fenntartásáról, az adott faj tulajdonságainak megfelelő, szakszerű kezeléséről – így különösen víz- és tápanyag-utánpótlásról, metszésről, növény-egészségügyi beavatkozásról –, valamint szükség szerinti pótlásáról.

(3) Fás szárú növények metszését növényegészségügyi szempontból alkalmas időszakban lehet végezni.

(4) A használó köteles gondoskodni a telken lévő fás szárú növény balesetveszélyes részeinek eltávolításáról, akár a növényegészségügyi szempontból alkalmatlan időszakban is.

(5) A használó – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – köteles gondoskodni a fás szárú növények emberi életet, egészséget veszélyeztető származékainak, így különösen ágak, virágzat, termés, levelek összegyűjtéséről. A használó mentesül az összegyűjtési kötelezettség alól, amennyiben a humuszképződés nem ellentétes a terület rendeltetésével.

(6) Tilos a fás szárú növények felületének jogellenes – az (1), (3) és (4) bekezdésben foglaltakkal ellentétes – megsértése, csonkítása, továbbá részeinek közvetlen vagy közvetett károsítása.

11. A közhasználatú területen lévő fás szárú növények telepítésére, fenntartására és védelmére vonatkozó különös szabályok

17. §

(1) A közhasználatú területen telepítendő fának megfelelő életteret kell biztosítani. Ennek érdekében

- a) a fa ültetőgödrének minimális mérete a földlabda átmérőjének kétszerese,
- b) az ültetőgödör méretének meghatározásakor az ültetendő fafaj 20 éves korára kifejlődő gyökérzóna kiterjedésének méretét kell figyelembe venni.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti **telepítendő fák esetén megfelelő fahelyet kell biztosítani**. Ennek érdekében
- a) a fahelynek nyitottnak kell lennie a felszín felé – két vagy három szintes növényállomány telepítése esetén az alsó szintek nem számítanak felszínzárásnak –, a talaj levegőzését, vízáteresztését hosszú távon biztosítani kell, vízzáró burkolattal lefedni nem lehet,
- b) a fahely vízáteresztő felszínnel való burkolása csak kiemelt forgalomtechnikai indokok és fásított közterek esetében lehetséges, azonban a fa gyökérnyakának védelme érdekében a gyökérnyaktól 10 cm-en belül vízáteresztő burkolat kialakítása ebben az esetben sem engedélyezett, és
- c) az áteresztő burkolatot úgy kell kialakítani, hogy a fatörzs és gyökérnyak növekedését folyamatos visszabontással kövesse, és a 10 cm-es védőtávolság megmaradjon.
- (3) A (2) bekezdés szerinti fahelyek kialakításakor faveremrács alkalmazása megengedett, azonban a fa megfelelő életkörülményeinek biztosítása érdekében,
- a) csak olyan faveremrács alkalmazható, amely biztosítja a csapadékvíz talajba való beszivárgásának lehetőségét és a talajt nem tömöríti,
- b) a faveremrács és a talajfelszín között 10 cm távolságot biztosítani kell, és
- c) a fa törzsének vagy gyökérnyakának faveremrácsba történő belenövését meg kell akadályozni, ezért a faveremrácsot a fa növekedésének ütemében tágítani, cserélni kell.
- (4) Olyan vízzáró burkolattal fedett utak és utcák felújítása vagy fásítása esetén, ahol a vízzáró burkolatok aránya 75% felett van, a régi, kompaktált talajt el kell távolítani és cserélni kell legalább a fa ültetőgödrében.
- (5) A (2) bekezdés szerinti fahely kialakítása során **biztosítani kell a gyökérzóna megfelelő vízellátását**. Ennek érdekében
- a) az ültetőgödör kialakítása során a növényzet számára porózus, jó víz- és légáteresztő képességű termőföldet, egyéb ültetőközeget vagy szerkezeti talajt kell kialakítani,
- b) az újonnan telepített fák öntözhetőségének lehetőségét úgy kell kialakítani, hogy az öntözővíz közvetlenül a gyökérzónához juthasson, és
- c) a fát a telepítést követő 3–5 évben – a fa fajának és fajtájának megfelelően – rendszeresen kell öntözni.
- (6) A közhasználatú területen a fás szárú növény telepítése nem történhet a 2. mellékletben felsorolt fajok egyedeivel.
18. §
- (1) A közhasználatú területen lévő fasor fahiányainak pótlása elsősorban a fasorra jellemző habitusú faj, fajta felhasználásával történhet, ha annak környezeti feltételei adottak.
- (2) A közhasználatú területen a fás szárú növény pótlása nem történhet a 2. mellékletben felsorolt fajok egyedeivel.
19. § Belterületi közhasználatú területen – a közúti forgalom számára igénybe vett terület (úttest) kivételével – a síkosság-mentesítésre olyan anyag használható, amely a közterületen vagy annak közvetlen környezetében lévő fás szárú növény egészségét nem veszélyezteti.
20. § (1) Közhasználatú területen közművezeteket – a 23. § (2) bekezdésében foglalt kivétellel – úgy kell elhelyezni, hogy az a fás szárú növényt ne veszélyeztesse, közvetlenül vagy közvetetten ne károsítsa.

- (2) Az ültetőgödörben új vezetéket nem lehet elhelyezni az öntözővizet biztosító vezeték és berendezése kivételével.
- (3) Új közművezeték építésekor az építéshez kapcsolódó nyomvonal és földmunka meglévő zöldfelületi elem gyökérzetét nem sértheti, veszélyeztetheti, és az új közművezeték a meglévő és telepítendő fás növényzettől elkülönítetten kell kialakítani.

12. A közhasználatú területen lévő fás szárú növények kivágása és pótlása

21. §

(1) Közhasználatú területen fát kivágni akkor lehetséges, ha

- a) annak növényegészségügyi állapota szükségessé teszi,**
- b) élet- vagy balesetveszélyes,**
- c) veszélyezteti a vagyonbiztonságot vagy vagyoni kárt okoz vagy**
- d) az a szakértői vélemény alapján meghozott hatósági döntés alapján egyéb ok miatt indokolt.**

(2) A közhasználatú területen lévő fás szárú növény kivágásához a hatóság engedélyét kell kérni.

(3) Az engedély iránti kérelemről a hatóság dönt.

(4) A hatóság az engedélyezési eljárásba szakértőt vonhat be.

(5) Szakértő lehet

- a) a tájépítésmérnök,
- b) a tájépítész-kertművész,
- c) a dísnövénytermesztés szakirányos okleveles kertésmérnök,
- d) a favizsgáló és faápoló szakmérnök vagy
- e) az erdőmérnök.

(6) A szakértői vélemény kiváltható a település főtajépítésének vagy főkertésének állásfoglalásával.

(7) A szakértői véleménynek ki kell terjednie a fa kiemelt szakmai, tudományos, település- és kultúrtörténeti szerepének vizsgálatára, valamint a fakivágás javasolt időszakára is.

(8) Az engedély kiadására irányuló kérelem a 3. melléklet szerinti adattartalommal nyújtható be.

(9) Nem helyi önkormányzati tulajdonban álló közhasználatú terület esetén a hatóság – az eljárás során – hivatalból beszerzi az érintett fás szárú növényről rendelkezni jogosult kivágáshoz hozzájáruló nyilatkozatát.

(10) A hatóság a fás szárú növény kivágása iránti kérelmet elutasítja, ha

- a) a kérelmező a fás szárú növény pótlásáról hiánypótlási felhívás ellenére sem nyilatkozott,
- b) a fás szárú növény áttelepítése szakmai és településrendezési szempontból célszerű és gazdaságosan kivitelezhető,
- c) az a település szempontjából településképi, természetvédelmi vagy környezetvédelmi érdeket sért vagy
- d) a szakértői vélemény vagy a főtajépítési, főkertési állásfoglalás szerint a fakivágás indoka nem felel meg az (1) bekezdésben foglaltaknak.

(11) A település szempontjából kiemelt szakmai, tudományos, település- és kultúrtörténeti értéket képviselő fás szárú növény kivágásának kérelmezése esetén a hatóság az eljárás megindításáról szóló értesítést öt napon belül hirdetményi úton, valamint – ha a település ilyennel rendelkezik – a település hivatalos honlapján is közzéteszi a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvényben meghatározott ügyféli jogok biztosítása céljából.

22. § (1) Település belterületén, közhasználatú területen a fás szárú növénynek élet-, testi épség- vagy vagyonvédelmi okból történt kivágása esetén – a 21. §-ban foglaltaktól eltérően –

- a) a kivágás tényét a fakivágást azonnali intézkedésként foganatosító 3 munkanapon belül a 3. melléklet szerinti adattartalommal bejelenti a kivágás helye szerint illetékes hatósághoz,
- b) ha a pótlás környezeti feltételei adottak, a hatóság a tulajdonost a pótlásra kötelezi.
- (2) A hatóság a használót a fás szárú növény kivágására kötelezi, ha a fás szárú növény az élet- vagy vagyonbiztonságot veszélyezteti, és e veszély másként nem hárítható el.
23. § (1) A közhasználatú területen lévő fás szárú növény kivágását követő 1 éven belül a használó köteles gondoskodni a növény helyben történő szakszerű pótlásáról. A telepítendő cserje esetében 3 éven belül kell biztosítani a legalább azonos lombtérfogatot. A pótlás céljából történő telepítést meg kell ismételni, ha a telepítést követő vegetációs időszak kezdetén a fás szárú növény nem ered meg. A szakszerű pótlás teljesítését a hatóság ellenőrzi.
- (2) Amennyiben a közműfektetés a fás szárú növény megtartásával nem valósítható meg, az eljáró hatóság a kivitelezőt a fás szárú növény pótlására kötelezi.
- (3) Amennyiben a fás szárú növény pótlása a telek adottsága miatt nem vagy csak részben teljesíthető, a pótlást az eljáró hatóság által kijelölt más közhasználatú telken történő telepítéssel kell teljesíteni. A más közhasználatú telken történő pótlás esetén az ültetési helyek pontos meghatározása az eljáró hatóság feladata.
- (4) Amennyiben a közhasználatú területen lévő telken történő fakivágás a szomszédos telek tulajdonosa érdekében történik, akkor a kivágási és pótlási kötelezettséggel járó költség az érdekelt telek használóját terheli.
- (5) Közhasználatú területen kivágott fát közhasználatú területen kell pótolni olyan módon, hogy egy darab kivágott fa helyett legalább egy darab fát kell ültetni.**
- (6) A fapótlás során a 18. § (2) bekezdésében foglaltakat megfelelően alkalmazni kell.